
Školy hodnotíme, ale objektivně

Školy hodnotíme, ale objektivně

Provází nás to od základní školy – známky a hodnocení. Společnost je od nepaměti založena na poměrování výkonu a ti nejlepší pak stojí na stupních vítězů nebo dostávají více peněz (či obojí). Vysoké školy mají sloužit nejen jako továrny na výchovu vzdělaných lidí, ale také jako špičková výzkumná pracoviště. Nelze si představit efektivní výzkum bez zapojení zapálených mladých lidí.

V naší zemi jsou vysoké školy převážně veřejné, jejich provoz je tedy hrazen z daní poplatníků, kteří se bude jistě budou ptát, zda jsou jejich peníze vynaloženy účelně.

Účelný výzkum se však nedosáhne tím, že se každému dá „spravedlivě“ stejně. Jak uvedl premiér Mirek Topolánek ve svém nedávném projevu, bude vydělen segment výzkumných univerzit, které budou dostávat prostředky na výzkum. A výzkumné univerzity se rozpoznají ne podle toho, že to o sobě říkají, ale podle výsledků.

Samozřejmě, když se pomocí lidských prostředků poměří aspekty poněkud subtilnější postřehitelné, jako je kvalita absolventů školy, výsledky vědy a výzkumu, vyvolává to kontroverzní diskuse. Způsob, který použil prof. Josef Berger z Jihočeské univerzity, je citován ve střední příloze MFD, vychází výhradně z bibliometrie – jedné z metod scientometrie, což je soubor metod pro hodnocení výkonu vědecké a výzkumné práce. Bibliometrie spočívá v hodnocení počtu mezinárodních publikací a případně v jejich citovanosti v ostatních pracích. Ve dvou světově respektovaných žebříčcích univerzit, podle časopisu The Times a tzv.

Šanghajskeho žebříčku, je právě počet publikací důležitou složkou hodnocení. Bibliometrie samozřejmě musí být použita uvážlivě, se znalostí věci, a pokud možno bez chyb (v tabulkách fakult schází pět ze sedmi publikací Univerzity Karlovy v prestižních, nejvýše hodnocených časopisech Nature a Science). Dále, v současné době je počet článků v databázi Web of Knowledge a v časopisech Nature a Science jen málo použitelný pro hodnocení fakult vyučujících ve společenskovědních oborech, proto je zapotřebí brát uveřejněné žebříčky v těchto oborech jen s velkou rezervou – pro větší objektivizaci by mohla sloužit kritéria vládní Rady pro výzkum a vývoj, která zohledňují diferencované zaměření škol.

Výsledky dobře provedeného scientometrického hodnocení však dobře korelují s dalšími atributy úspěšné univerzity: mezinárodní spoluprací, počtem vynikajících studentů, jejich uplatněním na trhu práce. Uvědomuje si to i stát. Už po několik let se tvoří systém hodnocení výzkumných institucí. Data se shromažďují ve veřejně dostupné databázi s názvem Rejstřík informací o výsledcích (RIV). Takto evidované výsledky by měly v příštích letech sloužit pro stanovení velikosti veřejných prostředků pro financování výzkumu. A ať se nám to líbí nebo ne, financování podle výsledků je jednou z cest, jak zvýšit kvalitu našich veřejných vysokých škol. A MF DNES rozhodně patří poděkování za otevření diskuse při hledání hodnotících kritérií v oblasti vysokého školství.

prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc., prorektor pro vědeckou a tvůrčí činnost